

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyně: **G. M.**, zast. JUDr. Irenou Slavíkovou, advokátkou se sídlem v Praze, Hybernská 9, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 16. 9. 2004, č. j. 48 Az 92/2004 – 38,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Zástupkyni stěžovatelky JUDr. Ireně Slavíkové, advokátce se sídlem v Praze, Hybernská 9, **se přiznává** odměna v celkové výši 3837,80 Kč, která jí bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 16. 9. 2004, č. j. 48 Az 92/2004 - 38 zamítl Krajský soud v Praze žalobu žalobkyně – stěžovatelky proti rozhodnutí žalovaného Ministerstva vnitra ČR ze dne 15. 10. 2003, č. j. OAM-979/VL-07-C10-2003, kterým nebyl stěžovatelce udělen azyl dle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) a zároveň

bylo rozhodnuto, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 citovaného zákona.

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podala stěžovatelka včas kasační stížnost.

V kasační stížnosti proti tomuto rozsudku označila stěžovatelka jako důvody této stížnosti „důvody specifikované v § 103 odst. 1 písm. a) až d)“ zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“); jinak kasační důvody nekonkretizovala. Pouze obecně konstatovala, že krajský soud posoudil uvedenou kauzu v rozporu s platným právním řádem a se zákonem o azylu, a že lze shledat vážná pochybení všech orgánů v řízení o udělení azylu. Navrhla, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc byla vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení; kromě toho požádala o ustanovení zástupce z řad advokátů, o osvobození od soudních poplatků a o tlumočníka. Požádala též o to, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek ve smyslu ustanovení § 107 s. ř. s.

Usnesením ze dne 12. 1. 2005 soud stěžovatelce ustanovil advokáta JUDr. Irenu Slavíkovou jako zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Usnesení bylo ustanovenému zástupci doručeno dne 21. 1. 2005. Zástupce doplnil kasační stížnost dne 29. 3. 2005. V doplnění stěžovatelka namítá, že správní orgán nesprávně posoudil skutkový stav věci plynoucí na základě nedostačujících podkladů dokumentů ve spise. V rozporu s ustanovením § 3 odst. 1, 3, 4 a § 32 a § 34 správního řádu žalovaný a v rozporu s ustanovením § 52 odst. 1 s. ř. s. soud ve věci, vycházeli z neobjektivních zpráv MZV USA o stavu dodržování lidských práv na Ukrajině a následujících dokumentů, přičemž při svém rozhodování si nezískali ani informace z neziskových a politických nebo nadačních sdružení, kterých předmětem činnosti je ochrana a dodržování lidských práv a svobod na Ukrajině.

Dle názoru stěžovatelky je v rozporu s ustanovením § 2 odst. 6 zákona o azylu, že potíže s mafií nejsou důvodem pro udělení azylu, zejména s ohledem na ustanovení § 12 a § 14. Stěžovatelka cituje definici pronásledování a dále uvádí, že vzhledem ke skutečnostem, které nastaly v mezidobí na Ukrajině, a kterým byli prostřednictvím masmédií svědky (tj. svrhnutí vlády atd.), je jasně patrné, že na Ukrajině docházelo k tolerování organizovaného zločinu. A proto ve smyslu ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu je i odpovědností státu, aby zajistil bezpečnost svých občanů před trestnou činností, a to alespoň v přiměřené míře.

Stěžovatelka se domnívá, že z výše uvedených skutečností je naplněna i podmínka překážky vycestování dle ustanovení § 91 odst. 1 písm. a) budou 2) zákona o azylu.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského

soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 8. 3. 2003 na základě žádosti, v níž stěžovatelka uvedla, že je ukrajinské národnosti, katolického vyznání, nikdy nebyla členkou žádné politické strany. Dále vypověděla, že Ukrajinu opustila dne 8. 12. 2002 kvůli problémům s neznámými osobami, které ji obtěžovaly a když se obrátila na policii s žádostí o pomoc, srazilo ji auto. V průběhu pohovoru konaného za účasti tlumočníka z ruského jazyka dne 10. 6. 2003 stěžovatelka výše uvedené důvody odchodu z vlasti zopakovala a dále upřesnila, že poté, co se obrátila s žádostí o pomoc na policii, nátlak neznámých osob se ještě zvýšil. Stěžovatelka se odstěhovala do vzdáleného místa, kde žádné potíže s neznámými osobami neměla. Potvrdila, že od konce září s nimi nepřišla do styku. Rodiče ji pouze oznámili, že jí neznámí lidé stále hledají a vyhrožují, že ji donutí peníze uhradit. Stěžovatelka se rozhodla vycestovat. Do ČR přijela s platným turistickým vízem a následně zde pobývala nelegálně. Byla zadržena policií a hrozilo jí rozhodnutí o vyhoštění. Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 15. 10. 2003 rozhodnutí, kterým stěžovatelce neudělil azyl dle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a zároveň rozhodl, že se ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 citovaného zákona. V odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že v průběhu správního řízení bylo zjištěno, že důvodem podání žádosti o azyl stěžovatelky byly problémy s neznámými osobami, které ji vydíraly. Jednání neznámých osob stěžovatelka oznámila na polici, která se několikrát dostavila do jejího obchodu, ale když zmíněné vyděrače nezastihla, ukončila ochranu. Stěžovatelka neměla od září 2002 v zemi zdroj obživy a nechávala se živit svou známou. Dalším důvodem jejího vstupu do azylového řízení byla obava ze správního vyhoštění.

Stěžovatelka rozhodnutí žalovaného napadla žalobou, ve které vytkla žalovanému porušení celé řady procesních pochybení a namítala, že splňuje podmínky pro udělení azylu dle ustanoveni § 12 zákona o azylu. V žalobě konkrétně uvedla, že její problémy pramenily z příslušnosti k sociální skupině podnikatelů, proto se domnívá, že splňuje podmínky pro udělení azylu z důvodů pronásledování této skupiny. Taktéž měla za to, že se na ni vztahuje překážka vycestování. Krajský soud v Praze žalobu zamítl kasační stížností napadeným rozsudkem. Krajský soud dospěl k závěru, že skutkový stav byl zjištěn správně, žalovaný v souladu se zákonem stěžovatelce neudělil azyl, když problémy se soukromými osobami nejsou dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu důvodem pro udělení azylu.

Výše uvedený rozsudek napadla stěžovatelka včas kasační stížností.

V kasační stížnosti podává stěžovatelka ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., když má za to, že soud nesprávně posoudil naplnění podmínek pro udělení azylu dle ustanovení § 12 zákona o azylu. Dle názoru stěžovatelky je v rozporu s ustanovením § 2 odst. 6 zákona o azylu, že potíže s mafií nejsou důvodem pro udělení azylu, zejména s ohledem na ustanovení § 12 a § 14 zákona o azylu.

Tuto námitku nepovažuje Nejvyšší správní soud za opodstatněnou.

K tvrzené nezákonnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. konstatuje Nejvyšší správní soud, že tato spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 2 odst. 6 cit. zákona se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Z předloženého spisového materiálu je zřejmé, že stěžovatelka v průběhu správního řízení neuvedla žádné skutečnosti, které by byly podřaditelné pod důvody pro udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu. Jedním z důvodů opuštění vlasti a podání žádosti o azyl byly potíže stěžovatelky se soukromými osobami, které po ní požadovali peníze. Dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu nelze problémy mezi soukromými osobami a tzv. mafií v domovském státě považovat za některý z důvodů, pro něž by bylo lze podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu úspěšně odůvodnit žádost o azyl. Ani v daném případě nemá Nejvyšší správní soud důvodu se od své předešlé judikatury odchýlit. Stěžovatelka ve správním řízení netvrdila, že je v zemi svého původu pronásledována za uplatňování politických práv a svobod nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti či příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Bezprostředním důvodem žádosti o azyl byly v daném případě problémy se soukromými osobami mimo státní struktury. Důvody tvrzené stěžovatelkou ve správním řízení nejsou z hlediska aplikace azylového zákona právně relevantními.

Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že odůvodněná obava z pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 6 cit. zákona je důvodem pro udělení azylu podle ust. § 12 písm. b) cit. zákona pouze tehdy, když se toto pronásledování uskutečňuje z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů. Žádná taková okolnost však v průběhu správního řízení nebyla stěžovatelkou ani tvrzena.

Pokud jde o námitku stěžovatelky týkající se překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, tak ani s ní nelze souhlasit. Předmětnou námitku uplatnila stěžovatelka již v žalobě a krajský soud se s touto řádně vypořádal. Krajský soud konstatoval, že žalovaný nepochybil, pokud v napadeném rozhodnutí vycházeje z ustanovení § 91 zákona o azylu a dále z informací získaných ve správním řízení, jejichž seznam tvoří přílohu k protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu konaného dne 10. 6. 2003, s nimiž byla stěžovatelka seznámena, zejména ze zpráv o stavu dodržování lidských práv na Ukrajině za rok 2002, dospěl k závěru, že v případě stěžovatelky nevyplynuly důvody zakládající překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu. Stěžovatelka v případě návratu do vlasti není ohrožena na životě nebo svobodě z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení a nehrozí jí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu. Překážku vycestování náležitě žalovaný posoudil ve svém rozhodnutí a s jeho závěry se Nejvyšší soud plně ztotožňuje.

Nejvyšší správní soud tak neshledal naplnění kasačního důvodu dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Stěžovatelka dále podala svou kasační stížnost z důvodu naplnění kasačního důvodu ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit.

K výše uvedenému Nejvyšší správní soud uvádí, že skutková podstata nemá oporu ve spisech, chybí-li v nich skutkový materiál pro závěr učiněný rozhodujícím orgánem, přičemž zbývající materiál je nedostačující k učinění správného skutkového závěru, a dále, že skutková podstata je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál jinak dostačující k vydání rozhodnutí, měl vést k jiným závěrům, než jaké učinil rozhodující orgán.

Stěžovatelka v doplnění kasační stížnosti žalovanému vytýká, že se nedostatečně zabýval skutečným stavem věci, když žalovaný v rozporu s ustanovením § 3 odst. 1, 3, 4 a § 32 a § 34 správního řádu a krajský soud v rozporu s ustanovením § 52 odst. 1 s. ř. s. vycházely z neobjektivních zpráv MZV USA o stavu dodržování lidských práv na Ukrajině a následujících dokumentů, přičemž při svém rozhodování si nezískaly ani informace z neziskových apolitických nebo nadačních sdružení, kterých předmětem činnosti je ochrana a dodržování lidských práv a svobod na Ukrajině.

Námitku porušení ustanovení § 32 uplatnila stěžovatelka již v žalobě. Krajský soud k ní po přezkoumání rozhodnutí uvedl, že „žalovaný zhodnotil veškeré skutečnosti uváděné žalobkyní a v řízení postupoval v souladu se správním řádem, rovněž informace hodnotící situaci v zemi původu považuje soud za objektivní a dostačující pro posouzení důvodnosti žádosti žalobkyně o azyl.“

S těmito závěry se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje. Žalovaný správní orgán zjistil skutkový stav řádně, v odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí jsou přehledně a jasně

vyjmenovány důkazy, z nichž žalovaný čerpal svá skutková zjištění, a proto i Nejvyšší správní soud uzavírá, že skutkový stav má oporu ve spisech a není s nimi v rozporu.

Pokud jde o námitku stěžovatelky ohledně neobjektivity zpráv MZV USA o stavu dodržování lidských práv na Ukrajině a následujících dokumentů, přičemž dle názoru stěžovatelky si žalovaný v rozporu s ustanovením § 3 odst. 1, 3, 4 a § 32 a § 34 správního řádu a krajský soud v rozporu s ustanovením § 52 odst. 1 s. ř. s si neopatřili pro rozhodnutí informace z neziskových apolitických nebo nadačních sdružení, kterých předmětem činnosti je ochrana a dodržování lidských práv a svobod na Ukrajině, tato nebyla v průběhu celého správního ani soudního řízení zmíněna a tvoří z tohoto pohledu novum ve smyslu § 109 odst. 4 s. ř. s. Nejvyšší správní soud ve smyslu výše citovaného ustanovení nepřihlížel při rozhodování ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud neshledal naplnění kasačního důvodu ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Nadto je Nejvyšší správní soud nucen konstatovat, že neutěšená situace se stavem dodržování lidských práv na Ukrajině, na kterou stěžovatelka poukazuje v doplnění kasační stížnosti, sama o sobě nezakládá důvod dle § 12 zákona o azylu pro udělení azylu v ČR. Právně významnou pro zjištění naplnění zákonných podmínek pro udělení azylu se jeví konkrétní situace stěžovatele a důvody, pro které o azyl žádá.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Nejvyšší správní soud s ohledem na shora uvedené neshledal naplnění stěžovatelkou uplatňovaných důvodu kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. Protože úspěšný žalovaný žádné náklady neuplatňoval, resp. mu žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly, soud mu nepřiznal náhradu nákladů řízení.

Soudem ustanovené advokátce byla odměna stanovena podle § 7, 9 odst. 3 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění vyhl. č. 68/2003 Sb. ve výši 3225 Kč /3 úkony: dle

§ 11 odst. 1 písm. b) první porada, převzetí, příprava věci, je-li zástupce ustanoven soudem, písm. d) písemné podání ve věci samé – doplnění kasační stížnosti, písm. f) nahlédnutí do spisu s přihlédnutím k § 11 odst. 3, a náhrady hotových výdajů 3 x 75 Kč dle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky/, zvýšená o DPH v sazbě 19% ve výši 612,80 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. listopadu 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu